

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län****Datum:** 2003-03-25**Områdesnummer:** NRO 20 016**Områdesnamn:** Fjätälven**Kommun:** Älvdalen (2039)**Kartblad:** 16DNV, 16DSV, 15DNV**Area:** 7 921 ha totalt varav 474 ha är vatten och 7 447 ha är land**Naturgeografisk region:** 33 g Förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation.

35 Fjällregionen i södra delen av fjällkedjan.

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 53 (Dalälven)**Agrara kulturlandskapsregioner:** -**Landskapsform:** Förfjällsområde.**Riksvärde:**

Vattendrag	Fauna	
Myrkomplex	Flora	
Blandmyrkomplex	Strängflarkkärr	Fauna
	Sumpskog	
	Rikt topogent kärr	
Naturbetesmark	Flora	

Värdeomdöme: Fjätälven är av stort ekologiskt värde som en oreglerad älv med en rik flora och fauna. Fiskvasselmyrarna är ett varierande myrkomplex karakteriserat av stora flark- och strängkärrkomplex. Sumpskogar är också allmänt förekommande. Värdefullt fågelliv. Bästflöten-Lansflöten är ett vidsträckt myrkomplex innehållande bl.a. topogena kärr och sumpskog. Myr mellan Långtjärn och Syrtjärn är ett myrkomplex innehållande bl.a. topogena kärr av medelriktyp. Tyskflöten är ett myrkomplex innehållande rikkärr. Området har ett värdefullt fågelliv.

Fjätälven utgör reproduktionsområde för strömstationär harr. Förekomsten av utter är speciellt värdefull, liksom vissa sällsynta botaniska inslag. Området har även ett visst geologiskt värde.

Representativ naturbetesmark med lång kontinuitet och med stor förekomst av betad skog och öppen hagmark finns vid Västvallen i Storfjäten. Dessa hyser

bitvis art- och individrika växtsamhällen med arter som nickstarr, ormrot och fjällskallra. Beteslandskapet kring Västvallen hör till länets mest extrema såväl vad beträffar storlek som intensitet. Att några botaniska rariteter inte uppdagats betyder inte att naturvärden saknas. Det är mycket troligt att områdets särpräglade natur och långa kontinuitet skapar livsrum för en rad tillbakaträngda organismer; det kan vara svampar, insekter eller mollusker. Vad som är ovedersägligt är dock områdets betydelse för fågellivet (och troligen för fiskfaunan), samt dess säregna och ålderdomliga landskapsbild.

Huvudkriterier: A, B, C, D, E

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, naturlighet, representativitet, särprägel, betydelse för flora och fauna.

Förutsättningar för bevarande: Älven bibehålls i oreglerat tillstånd, stor hänsyn tas till de biologiska värdena. Värdet kan påverkas negativt av vattenreglering och annan större exploatering, ej naturanpassat skogsbruk. Ingrepp som kulvertering eller förändring av vattendragets sträckning eller bottenprofil, vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, överfiske, inplantering av främmande harrstammar och skogsavverkning längs vattendraget medför att områdets naturvärde skadas.

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Säkerställande: Med stöd av MB 7 kap 28 § har tre Natura 2000-områden avsatts i inom området. I områdets nordvästligaste hörn finns delar, 31 ha, av SE0620266 Lillfjäten. Fjätälvens huvudfåra utgör det 299 ha stora området SE062003 Fjätälven och västvallen. I områdets sydligaste del ligger det 36 ha stora SE0620245 Fjätället. Fjätälven omfattas av MB 4 kap 2 och 6 §§.

Områdets huvuddrag: Fjätälven är ett oreglerat biflöde till Österdalälven. Från dess utlopp i Särnasjön sträcker sig älven genom förfjällterrängen upp mot Härjedalen. I älvens övre delar förorenar den sig i de två vattendragen Lillfjäten och Storfjäten.

Isälvsavlagringar förekommer längs större delen av Fjätälven. Ställvis är materialet avsatt som flacka fält, medan det i söder har en starkt kamesartad topografi. Längs Lillfjäten löper en liten men skarpt markerad rullstensås.

Bara någon kilometer från utloppet i Särnasjön ligger Fjätfallen där älven kastar sig utför två stycken tre meter höga vattenfall. Här finns även mäktiga blottningar av berggrunden där sandstensprofilen kan studeras.

Längs älven förekommer olika typer av strandvegetation, ofta i form av lövträddräner och videsnår. Omkring Lillfjäten utnyttjades strandängarna förr som slåttermarker. Stora delar av ängarna är nu igenvuxna med viden, men mängder av kvarstående lador vittnar om den forna höhanteringen.

Älven hyser en för området typisk strandflora med arter som slätterblomma och Kung Karls spira. Rik flora uppträder flerstädes längs stränderna. På de gamla slätterängarna vid Lillfjätan växer den sällsynta myrstarren. Enligt uppgift finns flera intressanta lavar i stänkkzoner vid Fjätfallen.

De löv- och buskrika stränderna utgör en viktig biotop för en mängd fågelarter samt som vinterbete för viltet. Älven rymmer rika fiskbestånd, speciellt harr. Fjätälven utgör reproduktionsområde för relativt storvuxen strömstationär harr. Iakttagelser av utter har gjorts och sannolikt har den en fast stam i älven.

Fiskvasslemyrarna är ett varierande myrlandskap karakteriserat av stor flark- och strängkärrkomplex representativa för regionen liksom tallmossarna. Värdefullt fågelliv. Sumpskogar är allmänt förekommande. Bästflöten-Lansflöten är ett vidsträckt, oskadat myrkomplex med representativa kärrtyper och en ovanligt stor andel skogskärr av olika typ. Strängkärr och öblandmyrar förekommer. Öppet vatten främst i form av flarkgölar och några små bäckar.

Myrkomplexet mellan Långtjärn och Syrtjärn innehåller för regionen representativa och oskadade myrar där kärren utgörs av rikkärr. Relativt torra myrar av mindre ornitologisk betydelse. Tyskflöten är ett skogs/myrlandskap med höga naturvetenskapliga värden knutna till de stora flarksystemen, rikkärr och värdefullt fågelliv.

En mil uppströms sammanflödet med Lillfjätan bildar Storfjätan ett knappt milslångt sel, där de smala stränderna till stor del utgörs av flikiga källmyrar. Ur dessa sticker åsar och tungor av mager morän upp, vilka liksom dalslutningen i övrigt är bevuxna med gles hedartad tallskog. Vid gården Västvallen breder stora betade blockrika moränmarker ut sig nedåt älven, där kärrartade slättermarker vidtar. Allt omland inom en vid radie från gården är hårt betespåverkat.

Det storblockiga månlandskapet kring gården hyser en mycket mager staggrished, där nickstarr, ljung, fårsvingel, kruståtel, kråkris och björnmossa tappert motstår trycket från getmularna. Den mer måttligt betade moränkulle som ingår i fällan nedom gården är artrikare, med bl.a. fjällskallra och ormrot. Liknande små älvvallar med låg gräsväxt finns flerstädes i fjällbjörkskogen efter ån, där magra starrmyrar omgärdar fastmarksholmarna. I undantagsfall är marken så rik att tuvtåteln klarar sig. Allt videuppslag hålls efter - kontrasten är slående mellan den västra och östra stranden, där täta videsnår kantar hela åssträckan.

Betesmarken på västsidan mycket välhävddad, där getterna betar fritt. Betespåverkan är i gengäld så gott som obefintlig på östsidan, där gårdens båda kor och något ungnöt betar. Om även långt bort liggande gräsmarker på skogen västerut hålls trimmade, är inte undersökt, men troligt.

Anmärkningar: Fiskvasslemyrarna har VMI-id: 16D2A01. Påverkan av sänkta sjöar och ett litet antal, äldre diken utan hydrologisk inverkan.

Bästflöten-Lansflöten har VMI-id: 15D9C01. En myr är dikad, vägskärning.

Myr mellan Långtjärn och Syrtjärn har VMI-id: 16D0C03. Oskadade myrar, avverkade myrholmar.

Tyskflöten har VMI-id: 16D0B01. Påverkan från sänkt sjö samt ett mindre antal diken.

Referenser:

Bratt, L, Ljung, T, 1993: *Dalarnas ängar och betesmarker*. Länsstyrelsen Dalarna, 1993:1.

Melin, S, 1980: *Kanotvatten. Inventering av sjöar och vattendrag*. SNV, PM 1054.

Olsson, G, 1964: *Rullstensåsarna och deras utnyttjande i Kopparbergs län*. Länsutredning för Kopparbergs län.

Rynéus, T, (o medarb.), 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1988:1.

Statens Naturvårdsverk, 1976: *Områden av riksintresse för friluftsliv och naturvård*. SNV, PM 726.

Svenson, S-Å, 1985: *Översiktlig naturinventering för Älvdalens kommun*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1985:1.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län, 1990: *Våtmarker i Kopparbergs län*. Miljövårdsenheten 1990:2.

Naturvårdsverket, 1994: *Myrskyddsplan för Sverige*.

Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintresse för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk.

Fiskeristyrelsen 1984. *Bevarande av de svenska fiskbeståndens genetiska resurser*.